

Røgeriet i Løkkegade

Af Lærke Ea Aarestrup, cand. mag. arkivar

I alle bornholmske købstæder og fiskerlejer har der været røgerier. De er for mange, turister især, den dag i dag indbegrebet af Bornholm – mange må simpelthen smage en ”sol over Gudhjem” på deres ferie på solskinsøen, eller også tager de rundt på øen, hvor de ikke kan undgå at se de høje, hvide skorstene stikke op mellem husene - enten aktive eller som minder om røgeriernes storhedstid på Bornholm.

I november måned 2020 fik vi på arkivet et album med fotografier af dagligdagens arbejde med fiskeriet og røgeriet i Gudhjem. Albummet stammer fra Augusta Karoline Laurentsine Larsen gift Hansen, en ”røgekonna” fra Gudhjem. Albummet kan dateres til 1920-30’erne og giver derfor et unikt indblik i arbejdet med fiskeriet i Gudhjem, da det havde sin storhedstid.

Sild på ”bærimj”

På billederne fra Gudhjem ser vi fisk i overflod, der hales ind ved slæbestedet, hvor de pilles af garnerne for efterfølgende at bringes tilbage til røgeriet og hænges til tørre. De blev hængt til tørre ved at blive placeret på tværs af en ”bærimj”, en slags lang pind, der kunne holde fiskene på stribe igennem hovedet, mens de hang med halen nedad og tørrede. Mændene trængte til et hvil efter strabadserne på havet, og det var kvinderne, der typisk tog over på land, hvor de klargjorde sildene og røgede dem.

Augusta Hansen og Christian Hansen holder hver sin "bærimj" med sild i røgeriet i Løkkegade 6, Gudhjem. (BØA 2020-118-1-23)

Kvindernes arbejde

Augusta Hansen samlede fotografier i et fotoalbum, der i dag giver os et indblik i hverdagslivet for en fiskerkone i første halvdel af 1900-tallet. Røgeriet på Bornholm var et af de mest essentielle erhverv på Bornholm op gennem første halvdel af 1900-tallet, hvor kvinderne gjorde en stor del af arbejdet efter fiskerne havde halet fiskene i land.

Sildekoner var synlige i bybilledet. Enten sad de ved havnen og pillede sild, eller stod ved slæbestedet og halede sildene i land og pillede dem fri af garnene, eller også stod de udenfor ved røgerierne og hængte sild til tørre.

Augusta Hansen på havnen i Gudhjem i færd med at pille sild af garnene - på bornholmsk "pilles idå" ved slæbestedet. (BØA 2020-118-1-36)

Oluf Høst og fiskerkonerne

Den kendte bornholmske kunstmaler, Oluf Høst (f. 1884), er mest kendt for malerier af gården Bognemark på alle årstider og på forskellige tider af dagen. Men han malede også hverdagslivet i Gudhjem, heriblandt fiskerkonerne, der fyldte i gadebilledet med deres karakteristiske hovedbeklædning og forklæder om livet, mens de stod bøjede over fiskene.

I 1960'erne var fiskerkonerne forsvundet fra bybilledet. Silderøgeri var ikke længere Bornholms største eksportvare, men snarere noget, der interesserede de tilreisende turister, sådan som vi kender det i dag.

Kvinder foran røgeri i Gudhjem.
(BØA 2020-118-1-55)

Augusta Hansen og to andre kvinder arbejder på røgeriet i Løkkegade 6, Gudhjem.
(BØA 2020-118-1-78)

Kvinder på arbejde. Måske Nørresand 4, Peter Haagensens røgeri.
(BØA 2020-118-1-56)

Røgeriet i Løkkegade

I Løkkegade i Gudhjem havde Augusta Hansen og hendes mand, Christian Hansen, deres røgeri. Går man en tur ned af Løkkegade i dag, kan man stadig se skorstenen og en lille rød bygning. Røgeriet i Løkkegade var ikke ret stort, og lige bag ved røgeriet lå Dana Pension, hvor man kunne kigge ud på rækkerne af sild fra vinduerne i pensionatet.

I dag er der kun ét røgeri i Gudhjem, men skorstenene stikker stadig op mellem hustagene som minder om en storhedstid for silderøgeri i byen.

Billeder fra Augusta og Christian Hansens samling (BØA 2020-118-1).